

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutus

Vainio, Jani

2011 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutus

Jani Vainio
Turvallisuusalan
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2011

Jani Vainio

Yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutus

Vuosi 2011 Sivumäärä 28

Tämä työelämälähtöinen kehitystyö toteutettiin yhdessä Poliisiammattikorkeakoulun täydennyskoulutusyksikön kanssa, joka vastaa yksityisellä turvallisuusalalla toimivien vartijoiden voimankäytön kouluttajakoulutuksesta ja järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksesta. Työn tarkoituksena on kehittää yksityisellä turvallisuusalalla annettavaa voimankäyttökoulutusta.

Koulutuksen konkreettisena välineenä toimivat työhön liitetyt koulutuskortit, joiden opetus sisältö on yhteneväinen yksityistä turvallisuusalaa koskevan kouluttajakoulutuksen opetuslinjan, vartijoiden voimankäyttökoulutusta ja voimankäyttövälineiden kertauskoulutusta koskevien opetussuunnitelmien sekä järjestyksenvalvojen koulutusmateriaalin kanssa.

Työn teoriapohjaisessa osuudessa on tukeuduttu alan kirjallisuuteen, aiheeseen liittyvään lainsäädäntöön ja hallituksen esityksiin, Sisäasiainministeriön ja Turvallisuusalan valvontayksikön antamiin ohjeistuksiin sekä yksityisen turvallisuusalan kouluttajakoulutusten opetusmateriaaliin. Koulutuskorttien laadinnassa on hyödynnetty Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön opetusmateriaalia, henkilökohtaista opetuskokemusta ja Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön opettajien asiantuntemusta.

Työssä arvioidaan vartijoiden ja järjestyksenvalvojen ammatillisen osaamisen sekä erityisesti voimankäyttökoulutuksen riittävyttä suhteessa yhteiskunnan asettamiin vaatimuksiin. Käsitteistön ymmärtämiseksi, työssä on selvennetty mitä voimankäytöllä käytännössä tarkoitetaan ja miten oikeutus voimankäyttöön rakentuu. Koulutuksellisia taitoja ja voimankäytön koulutusta kehittävä osuus opastaa kouluttajaa koulutustilaisuuden suunnitteluun, järjestämiseen ja toteuttamiseen. Työhön liittyvät koulutuskortit sisältävät vartijoita ja järjestyksenvalvoja koskevat voimankäytön koulutuksen osa-alueet, joita on mahdollista käyttää koulutuksen suunnittelussa ja kouluttamisen tukena.

Koulutuskortit on laadittu CD-levylle sähköiseen muotoon niiden muokkaamisen, täydentämisen ja päivittämisen helpottamiseksi. Koulutuskortit ovat niiden luottamuksellisuudesta johtuen, saatavissa ainoastaan kouluttajakoulutuksen yhteydessä.

Turvallisuus, voimankäyttö, koulutus, vartija, järjestyksenvalvoja

Jani Vainio

Private Security Use of Force Training

Year	2011	Pages	28
------	------	-------	----

This thesis, a working life based development project, has been created together with Police College of Finland. Police College of Finland has the responsibility to arrange basic and further education for instructors who will work as use of force instructors in private security. The main purpose of the thesis is to assist and facilitate education and training in private security companies and also in educational institutions who arrange that type of education. Thesis contains instructional cards including material, which is lined with teaching material at Police College.

In thesis theoretical part has used literature at legislation and instruction of security trade. Making of instructional cards there has utilized teaching material as used in use force instructor course, my personal experience of teaching and expertise of Police college use of force teachers.

In thesis has evaluated guard and security officer's professional's skills by demands of society. The thesis contains basic information on the use of force, legislation of private security and some educational aspects relating to how to organize education and training sessions.

Private security business in Finland has grown in the past few years and it is likely to grow still in the future. Guards and other security officers respond to the needs of the security market more than before and they are replacing some duties that normally have belonged to the police. Because of that, society demands that employees in private security business have professional education and sufficient skills. Specifically, professional skills are needed in situations when it is necessary to use controlling methods with physical force or use of force methods. Instructional card have been planned to help to arrange various types of training sessions.

Instructional cards have made to CD mode, that instructors can change and upgrade those cards when necessary. Because of the confidentiality, you can get those cards only in the use of force instructor course.

Private security, use of force, guard, security officer

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Yksityisen turvallisuusalan muutokset ja koulutuksen nykytila	7
	2.1 Lainsäädäntöuudistuksen koulutusta koskevat muutokset.....	9
	2.2 Yksityisen turvallisuusalan koulutus suhteessa poliisin koulutukseen.....	10
	2.2.1 Poliisin koulutus	10
	2.2.2 Vartijan koulutus	11
	2.2.3 Järjestyksenvalvojan koulutus	12
3	Voimankäyttökoulutuksen merkitys ammattitaidolle ja työturvallisuudelle.....	14
4	Voimankäyttöön liittyvät keskeiset käsitteet ja oikeudet.....	16
	4.1 Voimankäyttö, voimakeinot tai voimakeinojen käyttäminen.....	17
	4.2 Toimivalta	18
	4.3 Voimankäytön tarpeellisuus.....	18
	4.4 Voimankäytön puolustettavuus	19
	4.5 Vartijan ja järjestyksenvalvojan toimivalta sekä voimankäyttöoikeudet	19
5	Koulutuksen suunnittelu ja toteuttaminen.....	21
	5.1 Tietojen ja taitojen oppiminen.....	21
	5.2 Koulutuksen suunnittelu ja valmistelu	22
6	Yhteenveto.....	23
	Lähteet	25
	Taulukot	26
	Liitteet.....	27
	Liite 1: Koulutuskorttipohja	27

1 Johdanto

Yksityinen turvallisuusala on kasvanut ja laajentunut viimeisten vuosien aikana, jatkaen edelleen kasvamistaan. Vartioimisliikkeiden palveluksessa toimivat vartijat ja järjestyksenvalvojat vastaavat aiempaa enemmän kansalaisten päivittäisestä turvallisuudesta yhdessä poliisin kanssa. Yksityiset turvallisuuspalvelut ovatkin hiljalleen kasvaneet valtion varjosta valtion kumppaniksi turvallisuuden ja rikostorjunnan alueella (Kerttula 2010, 1). Yksityisen turvallisuusalan kasvuun liittyy yhteiskunnan ja kansalaisten taholta sekä positiivisia että negatiivisia näkemyksiä. Mielenkiintoa ja keskustelua aiheuttaa erityisesti vartijoiden ja järjestyksenvalvojien toimivaltuuksiin laajentamiseen liittyvät kysymykset. Toimivaltuuksien laajentaminen nähdään ongelmallisena tilanteessa, jossa yksityisen turvallisuusalan toimijoiden ammatitaitoa ei samanaikaisesti paranneta koulutusta lisäämällä. Ammatillinen osaaminen tulee esiin erityisesti voimankäyttötilanteissa, joissa kansalaisen perusoikeuksiin ja koskemattomuuteen puututaan fyysisin keinoin. Näkemystä tukee perustuslain 124 §, jonka mukaan merkittävää julkista valtaa sisältäviä tehtäviä voidaan antaa ainoastaan viranomaisten hoidettavaksi. Lain esitöissä julkisen vallan käyttämisenä pidetään itsenäiseen harkintaan perustuvaa voimakeinojen käyttämistä tai muuta merkittävää kansalaisen perusoikeuksiin puuttumista. (Heinämäki 2009, 11.) Nykyisessä tilanteessa vartijoiden ja järjestyksenvalvojien koulutus ja erityisesti voimankäyttökoulutus on ajallisesti erittäin vähäistä. Kuinka parantaa yksityisen turvallisuusalan toimijoiden osaamista, nostamalla ammattiin kohdistuvaa arvostusta? Vartijoiden ja järjestyksenvalvojien ammatillinen osaaminen rinnastetaan helposti poliisiin, jonka koulutus on huomattavasti pitempi ja laajempi. Yksityisellä turvallisuusalalla, koulutuksen kehittäminen ja lisääminen ammattitaitoa parantavana tekijänä lieneekin ainoa keino vastata yhteiskunnan asettamiin ammatillisiin odotuksiin ja alan arvostuksen nostamiseen.

Tämän työelämälähtöinen opinnäytetyön tarkoituksena on olemassa olevien määräysten ja ohjeistusten ohella kehittää yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutusta. Kehitystyön tavoitteena on helpottaa voimankäyttökoulutuksen järjestämistä, lisätä voimankäyttökouluttajien aktiivisuutta ja antaa konkreettisia välineitä voimankäyttökoulutuksen toteuttamiseen.

Työssä arvioidaan vartijoiden ja järjestyksenvalvojien voimankäyttökoulutuksen nykytilaa ja riittävyttä yksityisen turvallisuusalan tehtäväkentän laajentuessa. Arvioinnin menetelmänä on käytetty vartijoiden ja järjestyksenvalvojien voimankäyttökoulutuksen määrää suhteessa poliisin vastaavaan koulutukseen. Käsitteistön avartamiseksi olen käsitellyt käsitettä voimankäyttö, pyrkien selventämään mitä voimankäytöllä kokonaisuutena tarkoitetaan, miten oikeutus voimankäyttöön muodostuu ja milloin voimankäyttö on mahdollista.

Voimankäyttökoulutuksen kehittäminen toteutetaan koulutuksen järjestämistä helpottavilla ohjeilla sekä tuottamalla koulutuskortteja kouluttamisen tueksi. Työn kouluttajuuteen ja voimankäyttökoulutukseen keskittyvässä osassa, käsittelen koulutustilaisuuden suunnitteluun, järjestämiseen ja varsinaiseen toteuttamiseen liittyviä asioita. Tuon esille koulutustilaisuuden toteuttamisen eri vaiheet, koulutussuunnittelusta varsinaiseen koulutuksen toteuttamiseen sekä jälkikäteiseen arviointiin ja kehittämiseen. Tähän kokonaisuuteen liittyy voimankäyttökoulutuksen suunnittelua ja toteuttamista tukevat koulutuskortit, jotka on laadittu yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun täydennyskoulutusyksikön kanssa. Koulutuskorttien sisältö on muodostunut olemassa oleviin opetussuunnitelmiin ja ohjeistuksiin perustuvan ydinainesanalyysin kautta, keskittyen koulutuksen kannalta oleellisiin voimankäytön aiheisiin.

Koulutuskortit on laadittu CD -levylle sähköiseen muotoon niiden muokkaamisen, täydentämisen ja päivittämisen helpottamiseksi. Koulutuskortteihin sisältyvän materiaalin luottamuksellisuudesta johtuen CD -levyä ei ole konkreettisesti liitetty tähän työhön, vaan se on saatavissa ainoastaan vartijan voimankäytön kouluttajakoulutuksen tai järjestyksenvalvojakouluttajakoulutuksen yhteydessä. Työhön on liitetty koulutuskortin mallipohja, havainnollistamaan kortin rakennetta (liite 1).

Tausta- ja lähdemateriaalina olen käyttänyt aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä aiheeseen liittyviä hallituksen esityksiä ja tutkimustöitä. Sisäasianministeriö, Poliisihallitus sekä Turvallisuusalan valvontayksikkö antaa yksityisen turvallisuusalan koulutukseen liittyviä tarkentavia määräyksiä ja ohjeita, jotka on huomioitu työssä. Voimankäyttökoulutuksen kehittämisessä ja koulutuskorttien tuottamisessa olen hyödyntänyt poliisin ja yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutuksen opetusmateriaalia, opettamiseen liittyvää kirjallisuutta, henkilökohtaista kokemusta voimankäytön opettajana sekä Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön opettajien asiantuntemusta.

2 Yksityisen turvallisuusalan muutokset ja koulutuksen nykytila

Yksityistä turvallisuusalaa ja vartioimisliiketoimintaa säätelee laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (282/2002, LYTP). Vartioimisliikkeiden palveluksessa toimivat vartijat vastaavat LYTP 2 §:n mukaisesti erilliseen toimeksiantoon perustuen omaisuuden vartioimisesta, henkilön koskemattomuuden suojaamisesta tai vartioimiskohteeseen tai toimeksiantajaan kohdistuvien rikosten paljastamisesta sekä näiden tehtävien valvomisesta. Keskustelua on käyty vartijoiden tehtäväkentän laajentamisesta sekä toimivaltuuksien lisäämisestä, mikä kuitenkin toistaiseksi ei ole johtanut konkreettisiin muutoksiin.

Laki järjestyksenvalvojista (533/1999, JVL) määrittelee järjestyksenvalvojan tehtäväksi vastata järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä sekä rikosten ja onnettomuuksien estämi-

sestä tilaisuudessa tai erikseen määrättyllä toimialueella. JVL:n 1 §:ssä toimialueina luetellaan yleiset kokoukset ja yleisötilaisuudet (kokoonjumislaki 533/1999), majoitus- ja ravitsemisliikkeet (laki majoitus ja ravitsemistoiminnasta 308/2006), leirintäalueet (ulkoilulaki 606/1973), matkustaja-alukset (merimieslaki 423/1978) sekä kauppa-keskukset, liikenneasemat, joukko liikenteen kulkuneuvot, terveyden- tai sosiaalihuollon toimipisteet, satamat sekä lentokentät (järjestyslaki 612/2003). Järjestyksenvalvojia on käytetty erilaisissa turvallisuustehtävissä jo vuosien ajan, toimenkuvan pysyessä samankaltaisena toimialueesta riippumatta. Nykyisin järjestyksenvalvojista puhuttaessa huomio keskittyykin helposti nimenomaan järjestyslain alaisiin järjestyksenvalvojiin, heidän edustaessaan näkyvimmin yksityisen turvallisuusalan laajentumista.

Lähtökohtaisesti vartioimisliikkeellä ei ole LYTP 9 §:n mukaan mahdollisuutta vastaanottaa toimeksiantoa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä. Tästä poiketen järjestyslain mukaisia järjestyksenvalvojia on viimeisten vuosien aikana ollut mahdollista asettaa valvomaan järjestystä ja turvallisuutta edellä mainittuihin julkisiin paikkoihin tai liikennevälineisiin. 1.12.2010 voimaan tullut lainmuutos mahdollisti käytön lisäksi terveyden- tai sosiaalihuollon toimipisteissä, satamissa ja lentokentillä. Heinämäen (2009, 7) mukaan väestörakenteen muuttuminen, teknologinen kehitys ja muut yhteiskunnalliset muutokset ovat lisänneet painetta yksityisten turvallisuuspalveluiden tuottamiseen. Käytännössä järjestyksenvalvojat vastaavat näissä kohteissa järjestyksestä ja turvallisuudesta lähes itsenäisesti. Kerttulan (2010, 2) näkemyksen mukaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ei olekaan viranomaisten monopoli enää edes lainsäädäntötasolla. Nykyisin poliisi käytännössä pyydetään paikalle vasta tilanteessa, jossa järjestyksenvalvojan toimivaltuudet eivät ole riittävät tai asia on muutoin poliisin toimialaan kuuluva. Toimiakseen järjestyslain alaisena järjestyksenvalvojana, vaaditaan järjestyslain 22 §:n mukaisesti sekä vartijan että järjestyksenvalvojan koulutus. Kahden koulutuksen vaatimus ainakin osaltaan parantaa näiden toimijoiden ammatillista osaamista.

Yksityisen turvallisuusalan kasvaessa ja valtionhallinnon turvallisuusviranomaisten resurssien pienentyessä, järjestyksenvalvojien ja mahdollisesti vartijoiden käyttöalaa suunnitellaan laajennettavaksi edelleen. Tämä aiheuttaa ammattitaidolle asetettavien vaatimusten lisääntymistä ja yksityisen turvallisuusalan aiempaa kriittisempää tarkastelua. Yksityisen turvallisuusalan työntyminen arkisen turvallisuuden ylläpitäjäksi jakaa ihmisissä mielipiteitä ja sen toimintaan liittyy monia arvostuskysymyksiä (Kerttula 2010, 25). Tehtävien lisääntyminen ja tehtäväkentän laajeneminen asettaakin tarpeen vartijoiden ja järjestyksenvalvojien ammattitaidon kehittämiseksi sekä osaamisen ylläpitämiselle. Yksityisen turvallisuusalan tehtävät ovat muuttuneet omaisuuden suojaan liittyvistä tehtävistä kohti julkisen yhteisön parissa hoidettavia tehtäviä (Heinämäki 2009, 7), jolloin yhteiskunta asettaa odotuksia yksityisellä turvallisuussektorilla työskentelevien ammattitaidolle. Heinämäki (2009, 9) toteaa tehtyjen tutki-

musten osoittaneen, yksityisen turvallisuusalan ollessa tarkastelun kohteena, näkökulman olleen alaa kohtaan varauksellinen ja negatiivisia mielikuvia herättävä.

Osa kansalaisista on valmis näkemään vartioimisliikkeet yksityisen väkivaltakoneiston edustajina, joiden ainoana tehtävänä on rajoittaa perusoikeuksien toteutumista muuttuvassa kaupunkitilassa. Toiset vastaavasti katsovat, että vartioimisliikkeitä ja ylipäätään yksityisiä turvallisuuspalveluita tarvitaan täydentämään poliisin voimavaroja sekä tuottamaan itsenäisesti sellaisia palveluja, joiden tuottaminen esimerkiksi viranomaistoimintana ei olisi luonteavaa. (Kerttula 2010, 25-26.)

Syksyllä 2009 käynnistyneessä yksityisen turvallisuusalan lainsäädäntöuudistuksessa haluttiin erityisesti tarkentaa yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutusta. Hallituksen esityksen (239/2009, 10) mukaisesti laadukkaammilla peruskoulutuksilla ja vuosittaisilla kertauskoulutuksilla voitaisiin saavuttaa tavoiteltu vaikutus voimakeinojen- ja voimankäyttövälineiden käytön osaamisessa. Lain valmisteluvaiheessa haluttiin muodostaa mahdollisimman hyvä kokonaisnäkemys yksityisen turvallisuusalan tilanteesta, jonka seurauksena katsottiin tarpeelliseksi toteuttaa selvitys yksityisestä turvallisuusalasta. Tutkimuksen avulla voitiin hahmottaa alan monitahoisten toimijoiden nykytilaa, kuvata alan toimintaympäristöä ja kartoittaa kansalaisten yksityistä turvallisuusalaa koskevia mielipiteitä (Heinämäki 2009, 5).

Tutkimuksen ohessa, Oikeusministeriön nettisivuilla olevalla Ota kantaa.fi sivustolla aloitettiin keskustelu, jossa kansalaiset saivat kertoa mielipiteitään yksityisestä turvallisuusalasta. Kansalaisten mielipiteissä nousi esille huoli vartijoiden ja järjestyksenvalvojen valtaoikeuksien lisäämisestä, ilman kattavaa koulutusta. Ongelmallisena nähtiin erityisesti kansalaisten perusoikeuksiin kohdistuvat toimenpiteet, kuten voimakeinojen käyttäminen, kiinniottaminen ja muut henkilön koskemattomuuteen liittyvät toimenpiteet. (Heinämäki 2009, 122.)

2.1 Lainsäädäntöuudistuksen koulutusta koskevat muutokset

1.12.2010 voimaan tullut LYTP:n lainsäädäntöuudistus tiukensi vartijoiden ja järjestyksenvalvojen koulutukseen liittyvää sääntelyä. Vartijoiden ja järjestyksenvalvojen koulutuksen parantamisen ollessa yhtenä oleellisena muutoskohteena, kouluttajana toimivalle henkilölle asetettiin aiempaa tiukemmat kriteerit ja työpaikalla järjestettävän kertauskoulutuksen sisältöä koskevaa ohjeistusta tarkennettiin. Voimankäyttökouluttajan osaamisen sekä henkilökohtaisen soveltuvuuden katsottiin olevan olennaisia asioita voimankäytön koulutuksen onnistumisen ja laadun kannalta (HE 239/2009, 5). Kouluttajavaatimusten ja sisältöön liittyvien ohjeistusten ohella, kouluttajiin liittyvää valvontaa tarkennettiin. Aikaisemmin voimankäytön kouluttajan henkilökohtaisille ominaisuuksille ja osaamisen ylläpitämiselle ei asetettu erityisiä vaatimuksia tai velvoitteita. Tämä nähtiin ongelmallisena voimakeinoja ja voimankäyttövälineitä

koskevan sääntelyn, oikeuskäytännön, käytäntöjen sekä hyväksyttävien tekniikoiden ja menettelyjen kehittyessä (HE 239/2009, 5).

2.2 Yksityisen turvallisuusalan koulutus suhteessa poliisin koulutukseen

Vertailtaessa vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutusta suhteessa poliisin koulutukseen, havaitaan koulutusmäärissä huomattavia eroja. Poliisin sekä yksityisen turvallisuusalan voimankäyttötilanteisiin liittyvien käytännön lähtökohtien ollessa samankaltaisia, vertailua joissain voidaan siltä osin pitää perusteltuna. Kerttulan (2010, 139) mukaan pohdittaessa vartijoita ja järjestyksenvalvoja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäjinä, voidaan näiden oikeudellista asemaa verrata poliisimiehen asemaan. Voimankäyttötilanteessa aggressiivisesti käyttäytyvä henkilö ei välttämättä muuta käyttäytymistään sen perusteella, onko paikalla järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäjänä poliisi, vartija vai järjestyksenvalvoja. Lainsäädäntö luonnollisesti asettaa poliisille sekä yksityisen turvallisuusalan edustajalle erilaiset toimivaltuudet sekä juridisen koskemattomuuden. Molemmissa tapauksissa oikeus voimakeinojen käyttöön on kuitenkin olemassa, kun toimenkuvan ja tilanteen mukaiset lainsäädäntövelvoitteet täyttyvät.

Vertailussa voimankäyttöön liittyvän koulutuksen laajuutta kuvataan tuntimääräisesti, jossa tunnilla tarkoitetaan 45 minuutin pituista oppituntia. Poliisin, vartijan ja järjestyksenvalvojan kohdalla, voimankäyttövälaineisiin liittyvän koulutuksen suorittaminen mahdollistaa kyseisen voimankäyttövälaineen kantamisen ja käyttämisen työtehtävissä.

2.2.1 Poliisin koulutus

Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettava poliisin perustutkinto kestää kaksi vuotta ja neljä kuukautta (laajuus 110 opintopistettä), sisältäen kaksi 6-7 kuukauden pituista työssäoppimajaksoa. Peruskoulutuksessa poliisit saavat voimankäyttökoulutusta kaikkiaan noin 170 tuntia, johon sisältyy luentoja ja taktiikan opetusta 40 tuntia, fyysisen voimankäytön opetusta 70 tuntia sekä muuta voimankäyttöön liittyvää opetusta noin 10 tuntia. Voimankäyttövälaineiden osalta annetaan ase- ja ampumakoulutusta yhteensä 36 tuntia sekä 8 tunnin pituinen sumuttimen käyttäjäkoulutus ja 6 tunnin pituinen teleskooppipätkän käyttäjäkoulutus.

Poliisiasetuksen 5 § velvoittaa poliisit osallistuttamaan kertauskoulutukseen vähintään kaksi kertaa vuodessa, niiden asetyyppien osalta mihin poliisimies on saanut koulutuksen. Useimilla poliiseilla tämä vaatimus koskee lähinnä virka-asetta. Fyysiselle voimankäytölle tai muille voimankäyttövälaineille ei tällä hetkellä ole asetettu kertauskoulutusvelvoitetta. Kertauskoulutuksen määrä on käytännössä kiinni poliisilaitoksen olemassa olevista kouluttajaresursseista ja halusta koulutuksien järjestämiseen. Koulutusmäärät saattavat poliisilaitoskohtai-

sesti vaihdella suurestikin ja useassa tapauksessa koulutusmäärät jäävät ainoastaan velvoitetulle tasolle. Koulutusmäärän lisäämiseen olisi tarvetta siis poliisillakin.

Poliisissa voimankäytön kouluttajina toimivat henkilöt suorittavat Poliisiammattikorkeakoulun järjestämän, 160 tunnin pituisen voimankäytön kenttäkouluttajakoulutuksen. Koulutus antaa pätevyyden taktiikan, fyysisen voimankäytön sekä henkilökohtaisten voimankäyttövälineiden kouluttamiseen. Kouluttajakoulutuksen jälkeen on mahdollista suorittaa 120 tunnin pituinen, poliisin tuki- ja erityisaseeseen keskittyvä voimankäytön jatkokurssi. Ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi kouluttajien tulee osallistua kolmen vuoden välein 40 tunnin pituiseen tutkimuksen uusimiseen. Voimankäytön kenttäkouluttajat toimivat kouluttajina pääsääntöisesti omassa poliisilaitoksessa, koulutusoikeuden ollessa voimassa koko maassa.

2.2.2 Vartijan koulutus

Vartijan koulutusta saa antaa vain hyväksynnän saanut oppilaitos (laki ammatillisesta aikuis-koulutuksesta). Sisäasiainministeriön vartijan koulutuksesta antaman asetuksen 3 §:n mukaisesti koulutus koostuu 40 tuntia kestävästä vartijan työn perusteista (väliaikainen vartija) ja osaamista täydentävästä 60 tunnin pituisesta koulutuksesta, jotka yhdessä muodostavat 100 tuntia kestävä vartijan peruskoulutukseen. Vartijan koulutukseen ei sisälly erillistä työharjoittelujaksoa.

Vartijan voimankäyttökoulutuksesta säädetään LYTP:n 29:ssä, josta on annettu tarkemmat määräykset vartijan voimankäyttökoulutusta koskevalla Sisäasiainministeriön asetuksella (1121/2010) sekä Poliisihallituksen vahvistamalla opetussuunnitelmalla. Koulutus koostuu vähintään kuuden tunnin pituisesta yleisestä osasta sekä kaasusumutinta, teleskooppipatukkaa tai ampuma-asetta koskevasta erityisestä osasta. Ennen erityisten osien suorittamista tulee yleisen osan olla suoritettuna. Koulutuksen yleisen osan pituus on kuusi tuntia, sisältäen fyysisen voimankäytön, käsirautojen ja vinyylipatukan koulutuksen. Kaasusumutinta ja teleskooppipatukkaa koskevan erityisen osan pituus harjoituksineen on vähintään viisi tuntia. Ampumaasekoulutuksen pituus harjoituksineen on vähintään 24 tuntia. Koulutuksen jälkeen vartijalla on oikeus käyttää koulutuksen mukaisia voimakeinoja sekä kantaa ja käyttää koulutettuja voimankäyttövälineitä. Vartijan edellä mainituista voimankäyttövälineistä poiketen, ampumaaseen kantamisoikeus on ainoastaan erityisissä, ampuma-asetta edellyttävissä turvallisuustehävissä. Päätöksen ampuma-aseen tarpeellisuudesta tekee LYTP:n 29:§ mukaisesti vartioimisliikkeen oleva vastaaja hoitaja toimeksiantokohtaisesti.

Voimankäyttöä koskevassa LYTP:n 29 §:ssä vartioimisliikettä veloitetaan järjestämään palveluksessaan toimivalle vartijalle voimankäyttövälineisiin liittyvää kertauskoulutusta vähintään kerran vuodessa, joka on ehtona voimankäyttövälineiden kantamiselle ja käyttämiselle.

Koulutuksen sisältö on määritelty erillisellä Poliisihallituksen vahvistamalla opetussuunnitelmalla. Kertauskoulutuksen pituuden tulee olla vähintään kahdeksan tuntia ja Sisäasiainministeriön antaman asetuksen (1121/2010) 4 §:n mukaisesti rakentua teoriapainotteisesta yleisestä osasta sekä voimankäyttövälineisiin liittyvästä kertauksesta. Samaisten säännösten mukaan ampuma-asetta työtehtävissä kantavan vartijan tulee edellä mainitun kertauskoulutuksen lisäksi osallistua vuosittain vähintään kahdeksan tunnin pituiseen ampuma-asetta koskevaan kertauskoulutukseen sekä osoittaa omaavansa riittävä ampuma-aseen käsittely ja ampumistaito.

Turvallisuusalan oppilaitoksessa tai vartioimisliikkeessä voimankäyttöön liittyvää perus- tai kertauskoulutusta saa antaa vain LYTP 23 §:n mukaisen vartijan voimankäytön kouluttajakoulutuksen suorittanut henkilö. Kouluttajaoikeus on mahdollista saada suorittamalla Poliisiammattikorkeakoulun järjestämä 40 tunnin pituinen vartijan voimankäytön kouluttajakoulutus (aiemmin yleinen osa). Koulutus sisältää voimankäyttöön liittyvän lainsäädännön ja toimivaltuudet, fyysisen voimankäytön perustekniikat, käsirautojen käytön sekä vinyyli- ja teleskoopipipatukan sekä kaasusumuttimen kouluttajakoulutuksen. Koulutuksen hyväksytyin suorittamisen jälkeen on mahdollista hakea Poliisihallitukselta hyväksyntä toimia voimankäytön kouluttajana.

Vartijan voimankäytön kouluttajakoulutuksen jälkeen on mahdollista suorittaa 80 tunnin pituinen vartijan ase- ja ampumakouluttajakoulutus (aiemmin erityinen osa), joka antaa oikeuden toimia vartijoiden ase- ja ampumakouluttajana. Vartijan voimankäytön ja ase- ja ampumakouluttajan kouluttajaoikeus on voimassa enintään viisi vuotta. Lakiuudistuksen myötä, LYTP 23 a § velvoittaa voimankäyttökouluttajia osallistumaan Poliisiammattikorkeakoulun järjestämään 16 tunnin pituiseen, ase- ja ampumakouluttajilla 24 tunnin pituiseen kertauskoulutukseen ennen hyväksynnän uudistamista.

2.2.3 Järjestyksenvalvojan koulutus

Järjestyksenvalvojalain (JVL) 17 §:ssä mukaan järjestyksenvalvojan peruskursseja saavat järjestää poliisilaitokset, luvan saaneet turvallisuusalan koulutusta antavat oppilaitokset tai henkilöt jolla on voimassa oleva hyväksyntä toimia järjestyksenvalvojakouluttajana. Järjestyksenvalvojan peruskurssin pituus on 32 tuntia. JVL:n 10 §:n mukaan koulutuksessa tulee olla voimankäyttökoulutusta vähintään 6 tuntia, sisältäen fyysisen voimankäytön perusteet sekä koulutusta käsirautojen ja vinyylipatukan käyttöön. Kurssin jälkeen järjestyksenvalvoja saa työtehtävissään kantaa ja käyttää käsirautoja, muovisia siteitä sekä enintään 70 cm pituista vinyylipatukkaa.

Järjestyksenvalvojalla on mahdollisuus peruskurssin jälkeen suorittaa järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutus. Järjestyksenvalvojan tehtävän tai työturvallisuuden vaatiessa, toimipaikan poliisilaitos voi edellyttää järjestyksenvalvojalta lisäkoulutuksen suorittamista. Lisäkoulutuksessa syvennetään peruskurssilla hankittua fyysisen voimankäytön osaamista sekä käsirautojen ja vinyylipatukan käytön hallintaa. Järjestyksenvalvojan koulutusta koskevan asetuksen (209/2007) 7 §:n mukaan, vartijan peruskurssin ja vartijan erityisen voimankäyttökoulutuksen yleisen osan ja kaasusumutinkoulutuksen suorittaminen vastaa järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen suorittamista.

Voimankäyttövälineiden osalta, järjestyksenvalvojalla on mahdollisuus suorittaa JVL:n 10 §:ssä säännelty, vartijan voimankäyttökoulutuksen kaasusumutinkoulutus. Järjestyslain alaiset järjestyksenvalvojat, ovat oikeutettuja edellä mainittujen voimankäyttövälineiden lisäksi kantamaan ja käyttämään teleskooppipatukkaa. Kaasusumutin- ja teleskooppipatukkakoulutukseen sisältyvät voimankäytön yleiset osat ovat yhteneväisiä, joten osallistuminen toiseen riittää.

Uudistaessaan hyväksyntäänsä, järjestyksenvalvojaa vaaditaan suorittamaan kahdeksan tunnin pituinen järjestyksenvalvojan kertauskoulutus. Koulutusta voivat järjestää samaiset tahot, joilla on oikeus järjestää järjestyksenvalvojan peruskursseja. Koulutus tulee toteuttaa Sisäasiainministeriön vahvistaman koulutusmateriaalin mukaisesti.

Järjestyksenvalvojan peruskurssien tai kertauskoulutusten kouluttajien on suoritettava Poliisiammattikorkeakoulun järjestämä järjestyksenvalvojakouluttajan peruskurssi. Koulutus on pituudeltaan 40 tuntia, sisältäen teoriaosuuden, fyysisen voimankäytön sekä käsirautojen ja vinyylipatukan kouluttajakoulutuksen. Sisäasiainministeriön, järjestyksenvalvojan koulutuksesta antaman asetuksen (209/2007) 11 §:n mukaisesti, vartijan voimankäytön kouluttajakoulutuksen yleisen osan suorittaminen vastaa järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksen voimankäytön koulutusosion suorittamista.

Hyväksynnän järjestyksenvalvojakouluttajalle myöntää Poliisihallitus, joka on voimassa enintään viisi vuotta. Vartijan voimankäytön kouluttajan tavoin hyväksyntää uudistettaessa, järjestyksenvalvojan on JVL:n 18 a §:n mukaan osallistuttava Poliisiammattikorkeakoulun järjestämään kertauskoulutukseen. Järjestyksenvalvojakouluttajan kertauskurssi muodostuu vähintään 8 tunnin pituisesta teoriaosasta ja vähintään 8 tunnin pituisesta voimankäyttöosasta. Kertauskurssin voimankäyttöosio voidaan korvata LYTP 23 a §:n tarkoittamalla voimankäyttökoulutuksella. Korvaavuus edellyttää, että korvaavuuden hakijalla on voimassa oleva Poliisihallituksen hyväksyminen voimankäytönkouluttajaksi.

Koulutus järjestetään erillisen Poliisiammattikorkeakoulun vahvistaman opetussuunnitelman mukaisesti, jossa on tarkemmat määräykset vaadittavista suorituksista ja voimankäyttöosan suorittamisesta vapauttamisesta (Poliisihallituksen määräys järjestyksenvalvojakouluttajan kertauskurssin järjestämisestä 2020/2011/3530).

Kuten edellä havaitaan, poliisin, järjestyksenvalvojen ja vartijoiden koulutusmäärissä on eroavaisuuksia, vaikka kyseessä olisikin täysin sama voimakeinojen käytön muoto tai voimankäyttöväline. Alla olevassa taulukossa 1 on kuvattu tiivistetysti kyseisen toimijan koulutusmäärät perus- ja lisäkoulutuksineen.

Koulutuksen määrä / ammattiryhmä	Peruskoulutus	Fyysinen voimankäyttö	Kaasusumutin	Teleskoopipipatukka	Ampumase	Kouluttajakoulutus
Poliisi	2 v 4 kk	70 tuntia	8 tuntia	6 tuntia	36 tuntia	160 tuntia
Vartija	100 tuntia	6 tuntia	5 tuntia	5 tuntia	24 tuntia	40 tuntia / 80 tuntia
Järjestyksenvalvoja	32 tuntia	6 tuntia	5 tuntia	Ei kanto-oikeutta, pl. JLJV	Ei kanto-oikeutta	40 tuntia

Taulukko 1. Poliisin, vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutusmääriä

Taulukossa esitelty fyysisen voimankäytön opetusmäärä sisältää myös käsirautoihin ja vinyylipatukkaan liittyvän koulutuksen. Tunnilla tarkoitetaan tässä tapauksessa 45 minuutin pituista oppituntia

Vartijan voimankäyttökoulutuksen ja vartijan voimankäyttövälineiden kertauskoulutuksen opetussuunnitelmat sekä järjestyksenvalvojan koulutusmateriaali on löydettävissä sähköisenä materiaalina osoitteesta www.poliisihallitus.fi, kohdasta Turvallisuusalan valvonta.

3 Voimankäyttökoulutuksen merkitys ammattitaidolle ja työturvallisuudelle

Yhteiskunnan vaatimiin, vartijoiden ja järjestyksenvalvojen ammattitaidolle asetettaviin vaatimuksiin voidaan vaikuttaa osaamista kehittävän koulutuksen avulla. Oikeusministeriön tuottaman kyselyn mukaan turvallisuusalan kasvu- ja kehitysmahdollisuudet ovat riippuvaisia koulutusjärjestelmän kehityksestä ja laadusta (Heinämäki 2009, 123). Vartijoina ja järjestyksenvalvojina työskentelevät henkilöt suorittavat pääsääntöisesti vähintään tehtävään liittyvän peruskoulutuksen, jossa voimankäyttökoulutuksen osuus ammattitaidollisiin vaatimuksiin nähden on suhteellisen lyhyt. Ammattitaitoa voidaan peruskoulutuksen jälkeen parantaa huomattavasti.

tavasti järjestämällä säännöllisesti kertaus- ja lisäkoulutusta. Vartijoiden ja järjestyksenvalvojen koulutuksen ollessa suhteellisen lyhyt, valtaoikeuksien lisäämien ilman ammattitaitoa kehittävää koulutusta saattaa helposti aiheuttaa ylilyönnejä ja siten kansalaisten negatiivisempaa suhtautumista yksityistä turvallisuusalaa kohtaan. Tehtävien ja toimivaltuuksien mahdollinen laajeneminen sekä alan luotettavuuden parempi turvaaminen edellyttää laadukasta työvoimaa (Heinämäki 2009, 130).

Voimankäyttöön ja kansalaisen oikeusturvaan liittyvien kysymysten ohella, merkitystä on vartijoiden ja järjestyksenvalvojen työturvallisuuteen liittyvillä tekijöillä. Yksityisen turvallisuusalan kasvaessa ja tehtäväkentän laajentuessa, mahdollisuudet ongelmallisten tilanteiden kohtaamiseen lisääntyvät. Poliisin toimiessa partiona, turvallisuudesta vastaavat vartijat ja järjestyksenvalvojat suorittavat väkivaltaisen tai turvallisuutta vaarantavan henkilön poistamisen paikalta useimmiten itsenäisesti (HE 239/2009, 4). Nykytilanteessa, tilastot ja tiedot osoittavat yksityisen turvallisuusalan toimijoiden kohtaavan työssään toistuvasti väkivaltaa tai sen uhkaa (Heinämäki 2009, 130). Työterveyslaitoksen tekemän tutkimuksen mukaan noin 10 % vastanneista vartijoista oli joutunut vähintään kaksi kertaa väkivallan kohteeksi edeltävien 12 kuukauden aikana ja yli kolmannes kokenut väkivallan uhkaa. Pääsääntöisesti uhkatilanteet ratkaistaan puhumalla, mutta 55 % on joskus joutunut turvautumaan voimakeinoihin (Heinämäki 2009, 35).

Uhkatilanteisiin saattaa liittyä suusanallista uhkailua, aggressiivista käyttäytymistä tai suoranaista väkivallan uhkaa. Uhkaava tilanne voi syntyä vartijan tai järjestyksenvalvojan toimenpiteiden seurauksena tai jo aikaisemmin. Tilanne voi johtaa väkivaltaiseen hyökkäykseen ja sen seurauksena voimakeinojen käyttämiseen, josta ikävässä tapauksessa aiheutuu vammoja voimakeinojen käyttäjälle tai voimankäytön kohteelle. Voimankäyttötilanteet saattavat syntyä yllättäen ja päätös toiminnasta tulee tehdä nopeasti. Päätöksien tulisi olla myöhemmin perusteltavissa ja niiden tulisi kestää mahdollinen juridinen tarkastelu. Lyhyestä koulutuksesta huolimatta, vartijoiden ja järjestyksenvalvojen osaamiselle asetetaan huomattavia odotuksia ja vaatimuksia. Ammatillisen osaamisen vaatimukset keskittyvät erityisesti voimankäyttötilanteisiin, mikä on erityisen ymmärrettävää huomioiden mahdollisesti vakavatkin seuraamukset. Yksityisen turvallisuusalan toimijat kohtaavat työssään toistuvasti väkivallan uhkaa, joka asettaa haasteen toimia ammattimaisesti voimankäyttötilanteessa (Heinämäki 2009, 35).

Saatujen selvitysten, kansalaisten mielipiteiden ja yksityisen turvallisuusalan kehittämiseen liittyvien vaatimusten perusteella, valmisteltaessa yksityisen turvallisuusalan lainsäädäntöuudistusta kiinnitettiin erityistä huomiota vartijoiden ja järjestyksen koulutuksellisiin epäkohtiin. Vuosittaisen kertauskoulutusvelvoitteen todettiin jääneen useassa tapauksessa riittämättömälle tasolle asian tärkeys huomioiden (HE 239/2009, 5). Oman näkemykseni mukaan am-

mattitaitoisen osaamisen tulisi rakentua riittävästä peruskoulutuksesta, osaamista ylläpitävästä kertauskoulutuksesta sekä täydentävästä lisäkoulutuksesta. Työpaikalla järjestettävällä kertauskoulutuksella katsotaan olevan erityinen merkitys ammattitaidon kehittymiselle (HE 239/2009, 6). Yksityisen turvallisuusala laajentuessa ja tehtävien sisältäessä julkisen vallan käyttöä, tulisi aiempaa enemmän panostaa peruskoulutuksen ja ammatillisen lisäkoulutuksen laatuun, saatavuuteen sekä työntekijöiden ammatilliseen luotettavuuteen ja työkykyyn (Heinämäki 2009, 130-131). Vartioimisliikettä koskeva kertauskoulutusvelvoite on ollut kirjattuna lakiin jo ennen toteutettua lainsäädäntöuudistusta, jonka noudattaminen on käytännössä jäänyt vartioimisliikkeen omalle vastuulle. Koulutusvaatimuksia tarkentamalla haluttiin vaikuttaa kriittisissä tilanteissa tärkeään voimankäytön osaamiseen, vaikuttaen samalla voimankäytön kohteina olevien henkilöiden oikeusturvaan, yksityisen turvallisuusalan henkilöstön ammattitaitoon ja työturvallisuuteen sekä palveluja ostavien asiakkaiden oikeusturvaan ja kuluttajan suojaan (HE 239/2009, 6).

Turvallisuusalalla työskentelevä voi kohdata voimankäyttötilanteita usein, satunnaisesti tai ei välttämättä koskaan. Ongelmallista on, ettei mahdollista voimankäyttötilannetta useimmiten pysty ennakoimaan tai sellaiseen riittävän hyvin varautumaan. Konkreettisesti voimankäyttötilanteessa päätös toiminnasta tapahtuu usein hyvin nopeasti. Käytettyjä voimakeinoja, aiheutuneita seuraamuksia ja tilannetta kokonaisuudessaan, voidaan puolestaan arvioida hyvinkin kriittisesti jälkeenpäin. Voimankäyttötilanteet ovatkin aina tapauskohtaisia, jollaisina niitä myös arvioidaan. Selkeitä ohjeita tai toimintamalleja parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi ei ole olemassa. Voimankäyttö itsessään on moniulotteinen ja hankala kokonaisuus, jossa ei ole olemassa yksiselitteisiä kaikkiin tilanteisiin soveltuvia ratkaisumalleja. Ainoastaan hyvällä koulutuksella ja voimankäyttöön liittyvien asioiden omaksumisella mahdollistetaan harkintakyvyn säilyttäminen, järkevien ratkaisujen tekeminen ja hallittuun lopputulokseen pääseminen. Hektisessä voimankäyttötilanteessa toimija tekee päätökset itsenäisesti, perustaen toimintansa olemassa olevaan toimivaltaan ja henkilökohtaiseen ammattitaitoon.

4 Voimankäyttöön liittyvät keskeiset käsitteet ja oikeudet

Käsitteeseen voimankäyttö, liittyy erilaisia ja mahdollisesti monille tuntemattomia termejä, kuten jo voimankäyttö itsessään. Muita kyseiseen kokonaisuuteen oleellisesti liittyviä termejä ovat voimakeinot tai voimakeinojen käyttäminen, voimankäyttöväline sekä voimankäyttöön liittyvän juridiikan osalta toimivalta, tarpeellisuus ja puolustettavuus. Voimankäyttöä voidaankin pitää eräänlaisena yleisterminä, joka kuvastaa käsitettä kokonaisvaltaisesti. Voimankäyttö sisältää kaikki osa-alueet lainmukaisesta oikeutuksesta fyysiseen voimankäyttöön sekä voimankäyttövälineisiin. Puhuttaessa voimakeinojen käyttämisestä, tarkoitetaan

käytännössä samaa asiaa, kenties hieman konkreettisemmassa muodossa. Laki- ja säännösteksteissä molempien termien käyttöä esiintyy vaihtelevasti.

Voimankäyttövälineillä tarkoitetaan voimankäytön tukena käytettäviä välineitä, jotka määritellään aina kyseistä toimialaa koskevassa lainsäädännössä erikseen. Poliisin voimankäyttövälineitä ovat käsiraudat tai nippusiteet, kaasusumutin, vinyyli- tai teleskooppipatukka, etälamautin, poliisikoira sekä virka-, tuki- ja erityisase. Näiden lisäksi poliisille voidaan määritellä muita erityisiä voimankäyttövälineitä. Yksityisellä turvallisuusalalla hyväksytyjä voimankäyttövälineitä saadun koulutuksen mukaan ovat käsiraudat tai muoviset siteet, kaasusumutin, vinyyli- tai teleskooppipatukka, ampuma-ase tai vartiointitehtävissä käytettävä koira.

4.1 Voimankäyttö, voimakeinot tai voimakeinojen käyttäminen

Poliisin voimakeinojen käytöstä annetun asetuksen (979/2004) 2 §:n mukaan, voimankäyttövälineen tai fyysisen voiman käyttämisellä pyritään vaikuttamaan tehtävän kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen joko suoraan tai välillisesti. Samaisessa säännöksessä todetaan voimankäyttökoulutuksella tarkoitettavan voimankäyttövälineiden toiminnan, vaikutusten, käytön, niihin liittyvän taktiikan sekä fyysisten voimakeinojen käytön koulutusta.

Sinisalo (1973, 114) määrittelee voimakeinojen käytön tarkoittavan vastarinnan murtamista, jolla tarkoitetaan inhimillistä, fyysisiä seuraamuksia aikaansaavaa toimintaa. Vastarinnaksi katsotaan luonnollisesti fyysiset vastustustoimet, mutta myös passiivinen vastarinta, kuten tarrautuminen, paikallaan seisominen tai veltoksi heittäytyminen (Sinisalo 1973, 114). Vastarinnaksi ei katsota asiatonta kielenkäyttöä, paitsi jos siihen liittyy konkreettista uhkailua (Majanen 1997, 16). Tällöin kyseeseen saattaa tulla rikoslain 7 §:ssä säädelty laiton uhkaus.

Kerttulan (2010, 351) mukaan kirjallisuudessa voimakeinoilla tarkoitetaan jokaista vastarinnan murtamiseen käytettävää fyysistä, tarkentaen sen omassa työssään fyysisiksi keinoiksi, joiden tarkoituksena on lainmukaisten edellytysten täytyessä turvata organin toimivallan käytön käyttäminen.

Voimankäyttöä koskevissa tulkinnoissa käytetään joskus vertausta "laillistettu väkivalta". Vertaus ilmentää ajatusta, jossa voimakäyttö ilman laillista oikeutusta täyttäisi jonkin asteisen pahoinpitelyrikoksen tunnusmerkistön. Perusajatuksen mukaan voimankäytön tulee kin perustua aina laissa säädeltyyn, tehtävän mukaiseen oikeutukseen. Kerttula (2010, 352) toteaaakin lyhyesti voimakeinojen käyttöoikeuden edellyttävän aina erillistä lain valtuutusta. Liiallisesta voimakeinojen käyttämisestä säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:ssä.

4.2 Toimivalta

Oikeutus voimakeinojen käyttöön on säädetty pääsääntöisesti turvallisuusalalla työskenteleville henkilöille, esimerkiksi poliisit, rajavartijat, tulliviranomaiset ja vanginvartijat sekä vartijat ja järjestyksenvalvojat. Tiettyjä voimankäyttöoikeuksia on annettu lisäksi konduktööreille, lipuntarkastajille, turvatarkastajille sekä sotilaspoliiseille. Oikeus voimakeinojen käyttöön on määritelty erikseen kyseistä turvallisuusalan toimijaa koskevaan lainsäädäntöön. Turvallisuusalan työtehtävissä voimankäyttöoikeus perustuu lähtökohtaisesti lainsäädännön ja työtehtävän kautta muodostuvaan toimivaltaan. Kerttula (2010, 353) lähtee ajatuksesta, jossa voimakeinoja voidaan käyttää tehtävien suorittamiseksi, tarpeellisten laissa määriteltyjen toimivaltuuksien toteuttamiseksi. Toimenkuvaan sidotusta voimankäyttöoikeudesta riippumatta, jokaisella on lisäksi oikeus rikoslaissa säädeltyyn hätävarjeluun (RL 4:4 §).

Rikoslakiin ei sisälly omia erityisiä voimakeinojen käyttöön liittyviä erityisäännöksiä (Paasonen 2008, 48). Rikoslaissa sen sijaan säädetään voimakeinojen käytöstä ainoastaan yleisellä tasolla viitaten erilliseen lain valtuutukseen, joten lähtökohtaisesti voimakeinojen käyttö edellyttää aina erillistä lain valtuutusta (Kerttula 2010, 352). Oikeustieteessä käytetään erottelua primääri- ja sekundäärinormi, jonka seurauksena voimankäyttöoikeutta pidetään toissijaisena toimivaltanormina (Kerttula 2010, 357). Ensisijainen toimivaltanormin muodostaessa tehtävän mukaisen oikeutuksen ja toissijaisen toimivaltanormin mahdollistaessa voimankäyttöoikeuden, henkilöllä on oikeus tilanteen vaatiessa käyttää tarpeellisia ja puolustettavia voimakeinoja tehtävän turvaamiseksi.

4.3 Voimankäytön tarpeellisuus

Voimakeinojen tarpeellisuus arvioidaan aina kyseisen tehtävän kannalta erikseen (Paasonen 2008, 49). Tarpeellisuudella tarkoitetaan, ettei voimakeinojen käyttö ole sallittua, mikäli tehtävä voitaisiin hoitaa lievemmin keinoin. Pääasiallisena ohjeistuksena pidetään tehtävän suorittamista, lievintä tarkoitukseen johtavaa keinoa käyttäen (Paasonen 2008, 49). Voimakeinoja käytettäessä uhan tulee olla konkreettisesti läsnä, jolloin voimakeinojen käyttö liian aikaisin tai liian pitkään ei ole hyväksyttävää. Voimakeinojen käyttöön liittyy siis ajallinen rajaus, jolloin voimakeinoja voidaan käyttää ainoastaan vastarinnan alkaessa ja sen aikana. Voimakeinojen käytöstä tulee luopua kun vastarinta loppuu, tilanne on muutoin hallinnassa tai voimakeinojen käytöllä ei todennäköisesti päästäisi haluttuun lopputulokseen (Paasonen 2008, 49).

4.4 Voimankäytön puolustettavuus

Voimankeinojen tarpeellisuuden lisäksi arvioidaan voimakeinojen puolustettavuutta, joka on sidottu suhteellisuusperiaatteeseen (Paasonen 2008, 49-50). Suhteellisuudella tarkoitetaan, että toiminnan tulisi olla yleisesti hyväksyttävää ja seurauksiltaan oikeassa suhteessa vastarintaan ja tilanteeseen nähden. Arvioitaessa voimakeinojen käytön puolustettavuutta, merkitystä on tehtävän tärkeydellä ja kiireellisyydellä, vastarinnan vaarallisuudella sekä muilla kokonaisarvosteluun vaikuttavilla seikoilla (Paasonen 2008, 50).

Voimankeinojen käyttöön oikeuttavien kriteereiden täytyessä, arvioitavaksi jää tilanteeseen soveltuva voimakeinojen käytön muoto ja siihen mahdollisesti liittyvä voimankäyttöväline. Voimakeinojen käyttöä voivat olla fyysiset voimakeinot tai sellaisten käytössä olevien voimankäyttövälineiden käyttäminen, joihin henkilö on saanut koulutuksen. Tarpeellisuus ja puolustettavuuskriteereiden mukaisesti, tilanteessa tulisi lähtökohtaisesti valita aina lievin, tehokas, toimiva ja puolustettava voimakeino, joka mahdollistaa onnistuneen ja hyväksytyin lopputuloksen.

4.5 Vartijan ja järjestyksenvalvojan toimivalta sekä voimankäyttöoikeudet

Vartijan toimivaltuudet sääntelee laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (282/2002). Vartijan voimankäyttöön liittyviä oleellisia säännöksiä ovat LYTP:n 2 §:n vartijaa ja vartioimistointia koskevat yleiset määritelmät, 12 §:n vartioimistehtävissä noudatettavat yleiset periaatteet, 25 §:n väliaikaiseksi vartijaksi hyväksyminen, 24 §:n vartijaksi hyväksyminen, 29 §:n voimankäyttövälineiden kantaminen sekä 23 a §:n voimankäyttökouluttajaksi hyväksyminen.

Vartijalla on työtehtävissään LYTP:n 28 §:n oikeus poistaa henkilö, jos poistettava ei noudata kohteen omistajan, haltijan tai tämän edustajan antamaa poistumiskehotusta tai vartija on kehottanut poistumaan vartiointialueelta tilanteessa, jossa henkilöllä ole oikeutta oleskella alueella. Poistaminen ei kuitenkaan LYTP:n 9 §:n mukaisesti voi liittyä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen.

Poistamisen lisäksi, vartija voi LYTP:n 28 §:n perusteella ottaa kiinni verekseltä tai pakenevasta tavatun rikoksenteikijän, silloin kun rikoksesta saattaa seurata vankeutta tai rikos on lievä pahoinpitely, näpistys, lievä kavallus, lievä luvaton käyttö, lievä moottori-kulkuneuvon käyttövarkaus, lievä vahingonteko, lievä petos tai silloin, kun henkilöstä on viranomaisen antama pidätys- tai vangitsemismääräys. Säännös on täysin yhteneväinen pakkokeinolain 1 §:n jokamiehen kiinniotto-oikeuden kanssa.

Vartijan ottaessa henkilön kiinni, antaa LYTP 28 § mahdollisuuden kiinniotetun ja hänen hallussaan olevien tavaroiden tarkastamiseen, mahdollisten vaarallisten esineiden tai aineiden poisottamiseksi, jotka voisivat olla vaaraksi itselle tai muille.

Kaikissa edellä mainituissa tilanteissa vartijalla on oikeus LYTP:n 28 §:ssä säänneltyyn voimakeinojen käyttöön, jos henkilö vastarintaa tekemällä koittaa välttää poistamisen, kiinniottamisen, turvallisuustarkastuksen suorittamisen tai pakenee kiinniottamista.

Järjestyksenvalvojan toimivaltuudet sääntelee laki järjestyksenvalvojista (533/1999).

Järjestyksenvalvojalain (JVL) 3 §:ssä säädetään toiminnassa noudatettavista periaatteista, 10 §:ssä järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä ja 9 §:ssä voimakeinojen käyttämisestä. Järjestyslain alaisten järjestyksenvalvojien toiminnasta säädetään LYTP:n 9 §:ssä sekä järjestyslain 22 §:ssä ja 23 §:ssä.

JVL:n 6 §:n mukaan järjestyksenvalvojalla on ehdoton velvollisuus estää pääsy toimialueelle, mikäli henkilö ei täytä säädettyä ikärajaa tai on syytä epäillä henkilön aiheuttavaa vaaraa järjestykselle ja turvallisuudelle, päihtymyksen, käyttäytymisen tai varustautumisen vuoksi. Tämän lisäksi, järjestyksenvalvojalla on harkintaan perustuva oikeus estää pääsy tilanteessa, jossa henkilön aiemman käyttäytymisen perusteella on syytä epäillä järjestyksen ja turvallisuuden vaarantuvan, henkilö ei täytä tilaisuuden järjestäjän asettamia sisäänpääsyehdoja tai hänen epäillään pitävän hallussaan lain, tilaisuuden järjestäjän tai poliisin asettamien ehtojen vastaisia esineitä tai aineita.

Järjestyksenvalvojalla on oikeus poistaa toimialueeltaan henkilö, joka päihtyneenä häiritsee järjestystä tai sivullisia, uhkaavasti esiintyen, meluten tai väkivaltaisella käytöksellä häiritsee tai vaarantaa järjestystä ja turvallisuutta sekä jättää noudattamatta järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi annetun käskyn. Mikäli lievemmat keinot eivät ole olleet riittäviä ja häiriötä tai vaaraa ei muuten voida poistaa, voidaan henkilö JVL:n 7 §:n perusteella ottaa kiinni. Poikkeuksena on yleinen kokous, jossa kiinniotto-oikeutta ei järjestyksenvalvojalain mukaisesti ole olemassa, paitsi pakkokeinolain 1:n mukaisen jokamiehen kiinniotto-oikeuden täyttyessä.

JVL:n 8 § antaa järjestyksenvalvojalle oikeuden toimialueellaan, metallinilmaisinta tai muuta teknistä laitetta käyttäen, turvallisuustarkastuksen tekemiseen ja esineiden tai aineiden poisottamiseen. Oikeus turvallisuustarkastukseen on lisäksi kiinniottamisen yhteydessä. Kokoontumislain 23 §:n mukaan, järjestyksenvalvojan on mahdollista suorittaa turvallisuustarkastus yleisötilaisuudessa, yleisessä kokouksessa tai niiden välittömässä läheisyydessä.

JVL:n 9 §:ssä on tarkasti määritelty tilanteet, jossa järjestyksenvalvojalla on oikeus tarpeellisten ja puolustettavien voimakeinojen käyttöön. Sellaisia ovat henkilön pääsyn estäminen, paikalta poistaminen tai kiinniottaminen sekä kiinniotetun tarkastaminen, pakenemisen estäminen, esineen tai aineen poisottaminen sekä esteen poistaminen. Järjestyksenvalvojan ja vartijan voimankäyttöoikeudet eroavat toisistaan, vartijan voimankäyttöoikeuden ollessa aina riippuvainen toimenpiteen kohteen tekemästä vastarinnasta, kun vastaavasti järjestyksenvalvojalle kyseistä vaatimusta ei ole asetettu. Järjestyksenvalvojan voimankäyttöoikeus on kuitenkin tiukasti muihin toimivaltuuksiin sidottu ja mahdolliset voimakeinojen käyttötilanteet tarkasti säännelty.

5 Koulutuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Tämä pedagogista näkökulmaa avartava osio on laadittu aloittelevan kouluttajan avuksi tai kokeneemman tueksi. Ohjeet eivät ole mitenkään sitovia tai lopullista totuutta kertovia, vaan jokaisen koulutustilaisuuden osalta kukin opettaja henkilökohtaisesti määrittelee oman tapansa koulutuksen toteuttamiseksi. Oleellista lienee huomioida, kenenkään olevan koskaan valmis kouluttaja. Muuttuvassa maailmassa ja pedagogisten mallien muuttuessa, kouluttajan tarvitsee samalla kehittyä ja heijastella muutoksia omaan kouluttajuuteensa. Työ ja työympäristöt, koulutuksen tavoitteet ja sisällöt sekä opettamisen kehittäminen tarvitsee jatkuvaa uuden tiedon omaksumista (Opetushallitus 1999, 11).

5.1 Tietojen ja taitojen oppiminen

Oppimiseen liittyy tietojen ja taitojen omaksumista. Salakarin (2007, 7) mukaan oppiminen on oppijan sisäinen prosessi, johon opettaja pyrkii vaikuttamaan suotuisasti ja omalla toiminnallaan edistää tätä prosessia, huomioiden oppimista säätelevät oppijasta itsestään johtuvat tekijät. Voimankäytön osalta oppiminen voidaan karkeasti jakaa perusasioiden oppimiseen, opitun kertaamiseen sekä osaamisen kasvattamiseen. Opettajan tehtävänä on arvioida oppijan kehityksen taso ja sen mukaisesti edistää oppimista.

Turvallisuusalan työhön liittyvät opit annetaan teoreettisessa opetuksessa ja varsinaiset käytännön taidot opetellaan harjoittelemalla. Voimankäyttötilanteessa toimijan tulee pystyä analysoimaan perusteet voimakeinojen käyttöön, jotka muodostuvat toimivallasta ja voimankäytön oikeutuksesta. Analyysin johtaessa toiminnalliseen ratkaisuun, päätöksen ohella on pystyttävä suoriutumaan varsinaisesta fyysisestä tekemisestä. Voimankäyttö kokonaisuutena onkin erityisesti tietojen ja taitojen omaksumista sekä käytännön tilanteessa tapahtuvaa päätöksentekoa. Voimankäyttötilanteen hektisyys ja nopeaan päätöksentekoon vaikuttava ajatusprosessi tulisi huomioida jo koulutusvaiheessa. Opetus tulisi järjestää siten, että oppiminen on tehokasta ja oppimistavoitteet saavutetaan. Tuloksia parantaa oppijan aktiivinen toi-

minta, tekemällä oppiminen ja oppimisen sitominen reaali maailman tehtäviin (Salakari 2007, 9). Koulutustilaisuus ja siihen kuuluvat harjoitukset voidaan toteuttaa järkevästi ja tehokkaasti huolellisella ennakkovalmistelulla.

5.2 Koulutuksen suunnittelu ja valmistelu

Koulutuksen järjestämiseen liittyy hyvä suunnittelu ja tarvittavat käytännön järjestelyt. Salakari (2007, 179) painottaa hyvin suunnitellun opetuksen takaavan parhaiten asetettujen tavoitteiden täyttymisen. Koulutukseen osallistujat saadaan motivoitua huomattavasti paremmin koulutukseen, kun havaitaan koulutuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen käytetty vaiva. Suunnittelun tulee olla oppijälähtöistä (Salakari 2007, 179). Hyvä ennakosuunnittelu ja käytännön valmistelut antavat lisäksi varmuutta tilaisuuden toteuttamisessa. Koulutuksen valmisteluun ja toteuttamiseen liittyviä malleja lienee monia, aiheesta ja kohderyhmästä riippuen. Salakari (2007, 180) jakaa opetuksen suunnittelun vaiheet ja tasot seuraavasti: koulutustarpeen arviointi, oppija-analyysi, oppimistavoitteiden asettaminen, oppimissisältöjen valinta ja jäsenitys, työtavat ja opetusmenetelmät sekä oppimisen ja opetuksen arviointi. Itseenäen nämä kokonaisvaltaisina otsakkeina opetuksen suunnittelussa. Koska tässä työssä on kyseessä erityisesti voimankäyttöön liittyvän koulutuksen järjestäminen, olen jakanut suunnittelun ja toteutuksen vaiheet hieman eri näkökulmasta. Voimankäyttökoulutuksessa huomioitavia asioita ovat koulutustarve ja kohderyhmä, koulutuksen sisältö ja tavoitteet, käytännön järjestelyt, tiedottaminen, suunnittelun ja toteutuksen arviointi sekä koulutuksen vaikutusten arviointi (Lääkärien jne. 2007). Valmistelussa on mahdollista hyödyntää tähän työhön sisältyviä koulutuskortteja, suunnittelun apuna tai koulutuksen tukena.

Koulutuksen suunnitteluvaiheessa kartoitetaan koulutuksen tarpeellisuus, sisältö ja tavoitteet kohderyhmän mukaisesti. Voimankäyttökoulutuksessa edellä mainitut määrittyvät sen mukaisesti, onko kyseessä perus- tai käyttäjäkoulutus vai kertaus- tai lisäkoulutus. Kartoituksella on merkitystä käytännön toteutukselle ja mahdollisille harjoituksille. Koulutuksen toteuttaminen on erilaista uusille, vähän kokemusta omaaville, kuin kokeneille ammattilaisille tai erityistehävissä toimiville. Kokeneempien kouluttaminen mahdollistaa enemmän soveltavia ja henkilökohtaiseen päätöksentekoon perustuvia harjoituksia. Uusien tai heikomman ammattitaidon omaavien kanssa on järkevämpi keskittyä perusteiden omaksumiseen ja kehittämiseen. Koulutustapahtumalle kannattaa määritellä selkeät tavoitteet, jälkikäteistä arviointia varten. Tavoitteet määrittelemällä koulutus on helppo viedä eteenpäin ja mahdollistaa opetusalueen laajentamisen tilanteessa, jossa tavoitteet saavutetaan suunniteltua nopeammin. Käytettäessä koulutuskortteja koulutuksen apuna, tavoite voidaan mainita niissä, jolloin jokainen kouluttaja on tietoinen olemassa asetetusta tavoitetasosta. Suunnitteluun ja tavoitteisiin liittyy realistisen aikataulun luominen, joka mahdollistaa etenemisen koulutettavien ehdoilla.

Kokemukseeni perustuen käytännön järjestelyt kannattaa tehdä mahdollisimman kattavasti ennen koulutuksen alkamista. Huonolla valmistelulla viedään helposti aikaa itse koulutukselta sekä vaikutetaan yleiseen onnistumiseen, mikäli asiat eivät suju odotetusti ja korjaavat toimet tehdään koulutettavien läsnä ollessa ja kiireellä. Järjestelyssä huomioitavia asioita on koulutukseen soveltuvien tilojen hankkiminen ja varaaminen, esitystekniikkaan miettiminen ja toimivuuden tarkastaminen, koulutuksessa ja harjoittelussa tarvittavat varusteet, turvallisuusseikat sekä muut mahdolliset käytännön asiat. Kokemukseni mukaan, on kannattavaa miettiä etukäteen vaihtoehtoisia suunnitelmia, mikäli jotain yllättäviä ongelmia ilmenee.

Tiedottaminen kuuluu osana valmisteluihin, joka tulee tehdä hyvissä ajoin ennen koulutusta ja tämän jälkeen varmistaa tiedon tavoittaneen halutun kohderyhmän. Helpointa on kontrolloida tiedotteen perille meneminen, joka esimerkiksi sähköpostilla tiedottamisessa onnistuu helposti. Tarvittaessa voidaan pyytää vastaus ja vahvistus koulutukseen osallistumisesta, jolloin henkilö saadaan sitoutettua osallistumiseen ja poisjäämisen kynnyksensä kasvaa. Tiedotteen saavutettua kohderyhmän, voidaan arvioida osallistujien määrä ja tehdä lopullinen päätös koulutuksen toteuttamisesta. Tämän jälkeen koulutus toteutetaan ennakkosuunnitelmien ja järjestelyiden mukaisesti.

Koulutustilaisuuden jälkeen tulisi arvioida tavoitteiden saavuttaminen, kohderyhmän oppimistulos ja osaamisen taso sekä yleisesti suunnittelun, järjestelyiden ja toteutuksen onnistuminen. Arvioinnin kautta voidaan kehittää tulevia koulutustilaisuuksia ja samalla kouluttajien

6 Yhteenveto

Tässä työssä tarkoituksena on ollut tuottaa yksityisen turvallisuusalan voimankäyttökoulutusta kehittävää materiaalia, koulutuksen toteuttamista helpottavien neuvojen ja kouluttamista tukevien koulutuskorttien avulla. Työn edetessä on selvinnyt voimankäytön laaja-alaisuus, siihen sisältyvän lainsäädännön ja käytännön toimintaan liittyvän kokonaisvaltaisuuden kautta. Kokonaisuuden hahmottamisesta tekee haastavaa yksityisen turvallisuusalan lainsäädännön hajanaisuus ja sekavuus. Parannustakin on tapahtunut, vartijan ja järjestyksenvalvojien voimankäyttökoulutuksien koulutusvaatimuksia sekä niiden sisältöjä yhdenmukaistamalla. Koulutuskorttien laatimista helpottikin vahvistetut voimankäyttökoulutuksia koskevat opetussuunnitelmat.

Työn aikana on havainnollistunut vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksen vähäisyys, suhteessa yksityisen turvallisuusalan haasteisiin ja asetettuihin odotuksiin nähden. Näkemyksen mukaan ammattitaidon kehittämiseen ja arvostuksen nostamiseen voidaan vaikuttaa koulutusta lisäämällä. Koulutukselle asetetut vähimmäisvaatimukset eivät ole riittäviä ylläpitämään tai pitkällä aikavälillä kehittämään voimankäytön kokonaisvaltaista osaamista. Yksityistä tur-

vallisuusalaa koskevan lainsäädännön velvoittaessa voimankäyttökoulutuksen lisäämiseen ja laadun parantamiseen, erityisesti koulutuskortit tuovat voimankäyttökouluttajien käyttöön konkreettisen välineen määrätyn koulutuksen toteuttamiseksi. Kouluttajien velvollisuudeksi kuitenkin jää koulutuskorttien päivittäminen, oman osaamisen jatkuva kehittäminen ja hyvän koulutustilaisuuden toteuttaminen.

Lähteet

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi järjestyslain 22 §:n, järjestyksenvalvojista annetun lain ja yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta. 239/2009. Saatavilla www-muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2009/20090239>

Heinämäki, Anna-Kaisa. 2009. Yksityinen turvallisuusala turvallisuuspalveluiden tuottajana. Poliisin ylijohdon julkaisusarja. Sisäasiainministeriö.

Hirsjärvi S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Järjestyslaki 612/2003. Saatavilla www-muodossa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>

Kerttula, Timo. 2010. Vartijat ja järjestyksenvalvojat julkisen vallan käyttäjinä. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut.

Laki järjestyksenvalvojista 533/1999. Saatavilla www-muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990533>

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista 282/2002. Saatavilla www-muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020282>

Opetushallitus. 1999. Ammatillisen koulutuksen laadunhallinta.

Paasonen, Jyri. 2008. Yksityisen turvallisuusalan sääntely. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Poliisiasetus 1112/1995. Saatavilla www-muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951112>

Salakari, Hannu. 2007. Taitojen opetus. Saarijärvi: Saarijärven offset

Sinisalo, Kari. 1973. Poliisi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sisäasiainministeriön asetus poliisin voimakeinojen käyttämisestä 979/2004. Saatavilla www-muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040979>

Sisäasiainministeriön asetus vartijan voimankäyttökoulutuksesta ja voimankäyttökouluttajan koulutuksesta 1121/2010. Saatavilla www-muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101121>

Suomen lääkäriliitto. 2007. Opas täydennyskoulutuksen järjestäjälle. Saatavilla www-muodossa: http://www.promedico.fi/uploads/opas_taydennyskoulutuksen_jarjestajille.pdf

Vartioimisliikeasetus. 743/1983. Saatavilla www-muodossa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830743>

Yksityiseen turvallisuusalaan liittyvä lainsäädäntö. 2002. Sisäasiainministeriön Poliisiosaston julkaisu. Saarijärven Offset Oy.

Taulukot

Taulukko 1: Poliisin, vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutusmääriä	14
---	----

Liitteet

Liite 1: Koulutuskorttipohja	27
------------------------------------	----

<i>LOGO</i>	Yrityksen / Oppilaitoksen nimi KOULUTUSKORTTI - Vartija / Järjestyksenvalvoja		
AIHE			
OPPIMISTAVOITE			
AIKA			
PAIKKA			
OSALLISTUJAT			
KOULUTTAJAT			
VARUSTUS / VÄLINEISTÖ	Oppilaat: Kouluttajat:		
SISÄLTÖ / AIKATAULU			
TURVALLISUUSOHJEET			
MUUT OHJEET			
LIITTEET			
JAKELU	<u>Laatinut:</u>	<u>Tiedoksi:</u>	<u>Toimenpiteitä varten:</u>